

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32. — negyed oldal ... kor. 8

fél oldal ... » 16. — nyolczad oldal » 4

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Mit tesz a Szent-István-Társulat a nemzeti kulturáért?

Megigértük olvasónknak, hogy folytatólagosan megismertetjük a Szent-István-Társulatközgyűlése alkalmából azt az élénk tevékenységet, melyet a társulat a magyar kultúra érdekében kifejt; és hogy e nemes munkásságnak hű képét adjuk, a teljes szövegében közzéteszszük Kaposi József társulati igazgató úr jelentését, mely a következő:

Nagyméltóságú és főtisztelendő Érsek-Elnök Úr! Mélyen tisztelt Nagygyűlés! Az elmúlt esztendőben is, mint rendesen, széles mederben folyt, mélyen tisztelt Nagygyűlés, Társulatunk működése. Figyelmünket iparkodtunk kiterjeszteni az irodalom és könyvkiadás minden közszükségletet képező ágára, hogy, magasztos vallás-erkölcsi és kulturális érdekeket tartva szem előtt, mindenütt ott legyünk a kínálattal, a hol a magyar katolikus közönség megjelenik keresletével. A tanuló ifjúság, a jó magyar nép, a művelt középosztály s a tudományos világ: egyként megtalálják újabb publikációink között a nekik szánt szellemi termékeket. A tankönyvek képeztek mégis gondoskodásunk kiváló tárgyát, mert, véleményünk szerint, mélyen tisztelt Nagygyűlés, hiába sürgetünk katolikus iskolákat és katolikus nevelést a czélt szolgáló, teljesen megfelelő, megbízható tankönyvek nélkül. S honnan, kitől várják ezeket a magyar katolikus pedagógusok, ha nem a Szent-István-Társulattól, melynek a tankönyvkiadás ma már egyik legszebb hivatása, egyik legidősebb föladata.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy újabb nép- és középiskolai tankönyveinknek egész sorozatával számolhatok be igazgatói jelentésemben, mielőtt azonban ezt tennem, legyen szabad a mélyen tisztelt Nagygyűlés becses figyelmét a letűnt év tagsági illetményeire irányítanom.

*

Tagilletményül 1901-re összesen 93 $\frac{1}{4}$ nyomtatott ívet adtunk, melyből *Fraknoi* Vilmos dr. czimzetes püspök úr munkájára: *Magyarország egyházi és politikai összeköttetései a római Szent-székkal a konstanzei zsinattól a mohácsi vészig* 31 $\frac{1}{4}$, a *Katholikus Szemlére* pedig 62 nyomtatott ív esik.

Fraknoi Vilmos dr. czimzetes püspök úr nagy-szabású művének ezúttal közzétett második kötete épen oly gazdag, sőt még gazdagabb tartalmat ölel föl, mint a tavalyi első kötet. Egészben véve ugyan csak 108 év történetét beszéli el, de oly éveket, melyekben a lehető legszorosabb, legélénkebb volt a diplomáciai összeköttetés Magyarország és a római Szent-szék között. Régóta tudjuk, hogy a pápák a törökkel vívott kemény harcokban mindig ott állottak tanácssal, buzdítással, anyagi és erkölcsi segítséggel a magyar királyok, a magyar nemzet oldalán, de hogy mily atyai, mily áldásos volt a tanács, mily hathatós a buzdítás, mily nagymérvű az anyagi és erkölcsi segítség: az Fraknoi Vilmos dr. művéből egészen új világításban tűnik elénk, azt ebből a könyvből a legapróbb részletekig megtanulhatjuk s meg is tanuljuk. Ha tehát van magyar katolikus, kinek a pápasággal szemben hiányos a kegyelele és fogyatékos a hűsége: ajánlom, olvassa el Fraknoi jelen munkáját s ha szereti hazáját, hálája, kegyelele szent Péter széke iránt hatványozott mértékben meg fog növekedni.

A *Katholikus Szemle* füzetei valóságos kincses tárai az aktuális társadalmi és tudományos cikkeknek, essayknak, értekezéseknek, szépirodalmi dolgozatoknak és könyvbírálatoknak. Méltán kiérdemelték azt a kedvező kritikát, melyet közelebb egy jeles katolikus angol újságnak magyarul is jól értő dolgozótársa irt róluk, azt állítván *Katholikus Szemlé*-nkről, hogy joggal követelhet magának előkelő helyet Európa katolikus folyóiratai között, «can claim an honourable place among the Catholic periodicals of Europe».

Köszönhető pedig ez az érdemes szerkesztő-

nek. *Mihályfi* Ákosnak, ki nem kimél fáradságot, hogy a rabizott folyóirat szintáját mennél magasabbra emelje.

Tagilletményeink pénzbeli értéke, a könyv-árusi árt véve alapul, éppen 18 koronát tett ki, vagyis majdnem háromszorosát a rendes tagsági díjnak.

(Folytatása következik.)

Az iskolaszékről.

Hogy a «hallgatás fel beleegyezés»-féle vád ne érhesen bennünket e becses lap f. évi II. számában Végh úrtól megjelent fölhevő cikk folytán, mely úgy kath. tanúgyültre, mint különösen ránk, tanítókra nézve annyira fontos, én is elmondom ebbeli szerény észrevételemet.

Az iskolaszék ellen eddig általánosan fölhangzott panasz abból áll, hogy kivált faluhelyen ritkán találni kellő számban olyan értelmes tagokat, akik jóakarattal mellett valamit lendíthetnének nevelésügyünkön. Ebből azt lehetne következtetni, hogy az értelmi osztályból kiválogatott iskolaszék talán tökéletesebb amannál. Igen, az volna és az értelmes fölfogás szerint annak is kellene lennie; ha viszont itt az értelem mellett nem hiányoznának a jóakarattal. De fájdalom, ez a két jó tulajdonság együtt a mai művelt osztálynál éppen olyan ritkaság, mint a néposztálynál. És a mennyiben humánus dolgok előbbreviteléhez mindkettő szükséges, ezen tulajdonságok nélkül az iskolaszék működése általában nem lehet áldásos.

A világi értelemben vett (mert valódi értelmében ez alatt jóakarattal is kellene érteni) művelt iskolaszék minősítését nagyon híven tudnám jellemezni azon 20 év alatt szerzett tapasztalatokkal, melyeket ilyen iskolaszék körében szereztem. Az én tisztelt úri iskolaszékem pl. olyan buzgó, hogy 20 év alatt az évi vizsgákon kívül egyszer sem nézett be az iskolába. Persze úri embernek az orra csiklandozik ilyenektől.

Ha az iskolának valami hiánya van, előbb meg kell nyerni az iskolaszék kegyét, hogy azt az iskola pénztárából fedezzék; sőt ha a világi elnök úrnak úgy tetszik, csak azt szavaztatja meg a gyűlésen, a miről a tanító előlegesen 1/4 évi költségvetést készített, tekintet nélkül arra, hogy előre nem látott költségek is fordulhatnak elő. És ebben az a legnagyobb méltatlanság, hogy ezt a tanító bosszantására teszik.

Hanem más oldalról aztán nagyon is buzgó tud lenni az ilyen úri iskolaszék.

Ismerek egy helyet, a hol egy évtizedek óta működő kántortanító, mert szerény, igyekvő, pontos, de hizelegni és alkalmazkodni nem tud, az ilyen uraktól annyi üldözésnek volt már kitéve, hogy ettől való elkeseredésében valóságosan beteg lett. Egy ízben tuczatszámra küldték be ellene a vádakát. És hogy nem ő huzta a rövidebbet, azt nem az úri iskolaszék kiművelt lelkiismeretének, hanem az egyházmegyei hatóság, a papság valódi művelt lelkületének köszönhetette.

Olyan esetet is tudok, a hol egy önhitt beam-

terből választott iskolaszéki gondnok azért, mert a tanító az ő magas fölénye előtt nem hajtott tétet, másképen ki nem birt fogni rajta, hanem följelentette az érsekhez, hogy az iskola padlásán egy pókhálót talált.

Az ilyen esetek részben elég komikus természetűeknek látszanak, de kitészik az a bizonyos gyarló ítélőképesség és rosszakaratú indulat, a melylyel sokan a tanító tekintélyének emelkedését gátolni akarják.

Ismervén az iskolaszéknek úgy az iskola, mint a tanító érdekében követni szokott nemes fáradozását, lássuk még, milyen érdemeket szerez az egyház érdekében.

Hogy sokat ne említsek, csak annyit mondok el, hogy pl. nálunk a hivatalnokok egy része arra hivatkozván, hogy törvény szerint semmiféle egyházi és iskolai adóval nem tartoznak, az 5%-os iskolai adó fizetését megtagadták; a mibe az iskolaszéki elnök és gondnok (szintén állami hivatalnok) a helyett, hogy egymást buzdították volna, szépen belenyugodtak; azon, részökről hangoztatni szokott elvnel fogva, hogy van az érseknek, van a papoknak, adjanak ők.

Az egyház és iskolája iránt észrevehető hidegség, közönyösség legjobban kitészik még az iskolák államosításánál olyan helyeken, a hol a hivatalnokok és más tehetségesebb polgárok az önkényes áldozattól irtóztván, az iskolaszékkel együtt könnyesen beadják a derekukat, készek fölálodni a kath. jelleget. Ilyen esetekről azt hiszem e lap olvasóinak nagy része szerzett már tudomást.

Az az egy szerencsés vigasztalásunk maradhat még föl, hogy lelkészeink mindent elkövetnek az egyház iskolájának és tanítójának megvédésére. Hogy mégis nem vihetnek ki mindent és sokszor engedni is kénytelenek, az is inkább az iskolaszék jóindulatának tudható be.

És most befejezem illusztrációmat. Gondolom, hogy olvasóim nem is kíváncsiak több adatra; azért én is meghagyom a többit azon szerencsés halandónak, a ki az iskolaszék emlékét egy «Peleskei nótárius» féle tragikomikumban fogja megörökíteni.

Az eddigieket összevonva, ha még azt is hozzáteszem, hogy az iskola szellemi és anyagi érdekének felelőssége így is leginkább az illetékes lelkész vállára nehezedik, bátran elmondhatom, hogy az iskolaszék mai szervezetében teljesen fölöslegessé vált olyan állapot, mint a szőlősorok közé ültetett sok gyümölcsfa, mely ritkán hoz hasznat, de annál több kárt tesz árnyékával. Nem akarok olyan súlyos ítéletet mondani, mint legnagyobb Mesterünk mondotta arra a bizonyos fára, hanem azt nagyon is érezzük már mindnyájan, az egyház szolgálatában állók, hogy ennek eltörlése, illetőleg más intézménnyel való fölcserélése égető szükségé vált. Hogy miképen volna ez keresztülvihető és más tökéletesebb hatósággal pótolható, azt a szerkesztő úr becses engedelmeivel máskor elmondom.

Befejezésben kedves kartársaimhoz fordulok és nagyon kérem, hogy a kínálkozó alkalmat használjuk föl e kérdés megvitatására. Ha e becses lap tért engedett arra, hogy hozzászólhassunk, ne maradjunk közönyösek, hanem kiki mondja el igaz véleményét és ne feledje el, hogy néma gyerekek anyja se érti a szavát.

Én remélem, ha többen elsoroljuk ebbeli nézetünket, az nem fog hatás nélkül maradni, hanem azoknak a figyelmét is föl fogja kelteni, kik hivatva és megbízva vannak kath. tanügyünk vezetésére, irányítására és javítására.

Tisza-Roff.

Vécsy Ágoston.

Az iskolai év kezdete. Szorgalomra, rendre és jó viseletre való serkentés.

(Folytatás.)

Pista erre futni kezdett, a hogy csak birta a labá. Egyszerre aztán fölébredt. Tudjátok-e hol? Hát a mezítelen, kemény földön.

Édes anyja fölsegítette az ágyra, aztán elaltatta ismét. Hanem a nyulláb megint elment hozzá, de csak úgy a nyúl nélkül és elkezdett Pista előtt keservesen panaszkodni:

— Miért bántottatok engem? Miért nem hagytatok az iskolában? Ott jobb dolgom volt, mint Misinél. Kérlek szépen: vigy vissza holnap az iskolába!

Pista sírva ígérte ekkor, hogy visszaviszi másnap és nem nyúl többé hozzá.

Erre szépen elaludt és reggelig meg se mozcizant.

Másnap Csebres Misitől elkérte a nyullábat. Misi nem akarta oda adni, de Pista kikapta a kezéből és egyenesen a tanító úrhoz szaladt vele:

— Hozom a nyullábat, tanító úr! A nyullábat!

Igy sült ki a dolog.

Csebres Misi ezért sokáig haragosa volt a Pista gyerekeknek, de az nem volt nagy baj, mert édes anyja azt mondta:

— Nincs olyan édes körte a világon, a mely fölérne a becsületes szív békességével. Lásd fiam, a gombostű még kisebb, mint a nyulláb, de az is megfenyeget téged álmodban, ha hozzá nyúlsz!

Hiába is mondja ezután Csebres Misi Pistának, mikor jóízűen eszi az édes ízű körtét:

— Kellene, úgy-e, de nem adok ám, mert visszavetted tőlem a nyullábat!*

Pista ilyenkor Istenre gondol, a ki látója és tudója minden jó és rossz cselekedetünknek.

Gondoljátok ti is, kedves gyermekeim, mindig a jó Istenre, a mikor rosszra csábítanak benneteket, mert Isten, az a jóságos, szerető atya, mindig kész meghallgatni a gyermek imáját és segítségére siet annak, a ki hozzá bizalommal

* Gaal Mózes «A beszélő nyulláb» cz. elbeszélése nyomán.

fordul. Erről szól az a szép kis vers is, a melyet elmondok most nektek. Megtanulhatjátok ti is!

Ime a vers:

Az imádkozó gyermek.

Egyszer egy kis gyermek
Édes anyját kéri:
Tanítsa meg, hogyan szoktak
Istennel beszélni?

Tanítsa az anyja
Buzgó imádságra
S Istenéhez mennybe száll föl
A kis lélek szárnya.

Milyen szép volt nézni,
Ha az alkonyóra,
Rávetette fény sugarát
Az imádkozóra.

Egyszer a jó Isten
Letekint a földre,
Épen mikor egy főangyal
Hárfázott előtte.

S szóla a jó Isten:
«Hagyd felbe a zenét! —
Egy kis gyermek imádkozik,
Hadd hallom azt elébb!»*

Pistának édes, nyugodt álma volt mindig az elmondottak után. Én azt gondolom: azért, mert kerülte nem csupán a rossz cselekedetet, hanem még a rossznak a gondolatát is. Lefekvés előtt nem is mulasztotta el soha, arra kérni az Istent, hogy küldje el hozzá ágya fölött virrasztani őrző angyalát és a jó Isten bizonyára meghallgatta könyörgését.

Tanuljátok meg ti is a következő esteli imádságot és mondjátok el minden nap, mielőtt nyugalomra tértek:

Atyám! Leszállt az alkonyat,
Küldd el őrző angyalomat!
Ágyam mellett hadd virraszszon,
Minden bajtól oltalmazzon.**

Juhay Antal.

Az elemi iskolában ne vessződjünk logikai fogalmakkal, hanem elégedjünk meg a lélektani fogalmak gyűjtésével.

(Folytatás.)

A tudat, figyelem, akarat, észrevevés, képzet-társítás, emlékezet, képzelet fokról-fokra való fejlődése és valamennyire való tökéletesedése mellett, a család, a környezet, az utca egyáltalában az érintkezés és főleg az iskola czéltudatos munkája azonban mégis teremt a gyermekben annyi készséget, hogy a tanító vezetése mellett képes fogalmakat alkotni.

Mikor alakít az a gyermek fogalmat? Ha megfelel arra a kérdésre, hogy mi ez, vagy mi az a tárgy, vagy, hogy mit kell alatta szükségképen

* Végh Mátyás.

** Pósa Lajos.

gondolnia, hogy azt minden más tárgytól megkülönböztesse és mégis több tárgyra vonatkoztatni képes legyen.

Ez a lelki munka azonban korántsem esékélység.

A fejlődő gyermeki lélek, ha bármint rendezői társításait, bármint áll rendelkezésére emlékezete, a mely lehet gazdag is, mégis alig lesz képes helyesen lebonyolítani a helyes fogalomalkotás megalakításához szükséges lelki folyamatot segítség nélkül.

Ez a lelki folyamat ugyanis akként megy végbe, hogy a kérdéses, vagy a fölrott tárgyra vonatkozó összes képzetek tartalmából csak azon részeket emelje ki és kapcsolja össze, a melyek szükségképen állandóan összefüggnek egymással; minden egyéb más részt pedig, mely csak épen esetleg jutott oda, elhagyja.

Ily módon azután a gyermek lelkében oly képzetkapcsolódás jön létre, mely tartalmára nézve változatlan marad, noha a tárgyra vonatkozó más képzelésnek tartalma bármennyire is változó.

A gyermek lelke tehát itt ez alkalommal olyan képzet tartalmat emelt ki, a mely minden mástól különbözik.

Igy juttatjuk el ismételt szemléltetés, rávezetés, megfigyelés által az őt környező egyes tárgyak fogalmához. De, hogy az a gyermek egyedül maga legyen képes még a legalaposabb szemlélés után is tiszta, helyes fogalmat alkotni, az mindenesetre kétséges.

De lássunk egy könnyebb, mindennapi példát. Mondottuk, hogy a fogalmak a képzetekből elvonás útján jönnek létre.

Ha pl. már sokféle ház szemlélete megfordult a gyermek tudatában és ismét észre vesz egy házat, akkor a visszaidézés törvénye szerint a házak előbb nyert szemléletén megújulnak és pedig önmaguktól.

A megújulásnak ez a képe azonban nagy sebességgel foly le tudatában, úgy szólván egy pillanat műve. A megújult kép mindenikében önkéntelenül is van, illetőleg talál egy-egy főalkatrészt, hiszen erre mi tanítjuk is: ez a főalkatrész most mint olyan tűnik elébe, mely a házak valamennyiének tulajdona.

Az így nyert általános képzet azonban még nem ment egyéb meghatározásoktól, még nem tiszta fogalom, csak akkor lesz azzá, ha különböző tagadó ítéletek által minden mellékéstől megtisztítjuk, hogy mennél inkább megfeleljen arra a kérdésre, a mely a fogalmat meghatározza, t. i. hogy mi a ház?

Ez az elvonás azonban talán soha sem sikerül. Mert az általános képzettől nyert fogalom a gyermek vagy felnőtt, legyen az parasztember vagy tudós, képzet tartalmától függ, melyből keletkezett és attól a körülménytől, hogy ezen képzetkörben mely szemléletek bírnak túlsúlyal.

A szabatos fogalomképzés — látható — nem könnyű dolog, mert megfeszített szellemi munkó-
dést és nem csekély képzettséget tételez föl.

A legtöbb ember nem is viszi annyira, azaz nem jut el logikai fogalmak képzésére, hanem megelégszik pszichológiai fogalmakkal, melyek úgy szólván öntudatlanul keletkeznek lelkében és melyekben a lényegtelen jegyek eléggé ki nem különítették.

Azokat a fogalmakat tehát, melyek így végeredményünkben részben emlékezeti képekre, részben érzetekre vezethetők, vissza pszichológiai fogalmaknak nevezzük. A pszichológiai fogalom megalakítása és e munka körül a tanító tiszte láthatjuk tehát, hogy mily nehéz, a gyermekre nézve pedig nem kisebb munka. Hol van még innen a logikai fogalom?

A lelki élet megnyilatkozásainak vizsgálatai közepett eljutottunk tehát ahhoz a fokhoz, a mely a népiskola munkájának, hatásának ebben a tekintetben mintegy határát képezi.

Láttuk és megismerkedtünk, habár szűk keretben és nagyon halvány vonásokban, a lélek fejlődésének sorrendjével; megítélhetjük, hogy a fejlődés legalacsonyabb fokához is csak munka árán juthat a lélek és hogy mennyi aprólékos körülmény játszik szerepet a fejlődés fokozataiban. Ott van mindjárt a pszichológiai tudat, a melyben lassan-lassan kezdi egymástól megkülönböztetni a lélek a környező személyeket és tárgyakat.

A test egyes részeinek mozgatása által jön arra, hogy ugyanazon mozgások ugyanazon izomérzettel járnak. Az érzéki benyomások folytán most már az egyik kép fölújítja a másikat, a mely vele korábban kapcsolódott és az ennek következtében kiemelkedő képek összeségéből létre jön a tudat, a mely azonban kezdetben nagyon homályos és csak sok kísérlet, hatás, megannyi újra meg újra megújult ösztönszerű törekvés árán emelkedik és tisztul.

Láttuk azt is, hogy a külső tudat csak lassan-lassan megy át öntudattá.

Mikor azután a gyermek megkülönbözteti egymástól a különböző izommozgásokat és az érzéki inger által keltett érzeteket valamely érzellemmel kapcsolni tudja, előáll a figyelem és fejlődik. Aprólékos dolgokon keresztül folyton erősödve, biztosítva. Az iskoláig érve azonban még koránt sem emelkedett arra a fokra, hogy ösztönöznék a figyelmet az ismeretek után való vágyakozás.

Az osztályban a gyermeket a benyomások öszsze fogadja és míg a helyes, cél tudatos figyelmet csak amúgy, úgy a hogy elsajátítja, a tanítónak nagy gondot, fáradságos ráhatást ad és okoz.

Segítségül veszi itt az iskola az érzelmeket, melyek figyelemre ösztönöznek és különösen az érdeklődésre vagyunk figyelemmel, a mely a kellemes érzelmek hatása alatt származott és így vonzóbb. Az érdeklődésnek ezt a fajtáját értékesítheti különösen is a nevelésoktatás.

A tanítónak nagy körültekintéssel kell kikeresni a gyermek képzet tartalmából azokat, a melyek a tanítás anyagával vonatkozásban vannak, ezekhez kapcsolja azután az újat. Azért is kell

az is
meke
rávez
érdek
kony

A r
jó es
dékul
mind
s azé
indítv

En
jövöj
dát az
követi

Hog
méltó
mind
vezeté
évenki

Mit
római
kábból
kint.

Egy
a népe

A né
tövé te
íróit jo
katholi
nál új

a népn
Hol
haszon

Annak

Akár
napok

hogy a

Mert
igénybe

elkezd,
nem jár

Es e
den há

Senn
dül és i

a népet

Ez p
halásan

De á

Az i
olvasók

nem ha
kék olv

olvasók
dolkozá

kodó. I
lődnék.

az ismeretekből kiindulni, hogy azokat az érzelmeket, melyek a gyermekeket az érdeklődésre rávezetik, növendékeiben fölkeltsé. Ha azután az érdeklődés megvan; eltölti az aztán a lelki fogékonyságot folytonos munkával. *Czike Imre.*

(Folyt. köv.)

A népiratkák jövője.

A nemrég megtartott vizsgára plébánosom egy jó esomé népiratkát hozott a gyermekeknek ajándékul. A mint hallom, ez így történt a kerület minden iskolájában, a tanügyért lelkesedni tudó s azért lelkesülő kerületi esperes-tanfelügyelőink indítványára.

Én e szép tettben látom a népiratkák hatalmas jövőjét kidomborodni, ha e követésreméltó példát az ország összes katolikus jellegű iskoláiban követik.

Hogy ezt elérjük, nem kell más, mint a nagyméltóságú püspöki kar engedélye arra, hogy minden plébános a templompénztár terhére a vezetése alatt álló iskolában való kiosztásra évenként legalább száz darab népiratkát vehessen.

Mit jelentene ez az engedély? Ha csak tízezer római katolikus népiskola van, úgy a népiratkákból e czímen egy millió fogyhatna el évenként.

Egy millió vallásos és tanulságos füzet oktatná a népet évről-évre.

A népiratkák ily számban való elterjedése lehetővé tenné a kiadótársulatnak azt, hogy e nemű íróit jobban díjazza s így a népies irodalomnak a katolikus írók legjelesebbjeit megnyerje s újabbnál újabb, remekebb számokkal kedveskedhetnék a népek.

Hol van azonban az a végtelen nagy erkölcsi haszon, mely e munkák olvasásából származik? Annak értékét számokkal kifejezni nem lehet.

Akár a téli hosszú esték, avagy a nyári ünnepnapok haszonnal lennének eltöltve a nélkül, hogy az otthont el kellene hagyni.

Mert száz ily példány száz olvasási időt vesz igénybe s a mit egyszer az olvasni szerető gazda elkezd, attól el nem áll addig, míg a végére nem jár.

És ez a száz példány el lesz olvasva minden háznál a kicserélés révén.

Semmi sínes, mint a hasznos olvasmány egyedül és kizárólag, mely észrevétlenül nemesítene a népet.

Ez pedig ezt a kitünő, hasznos szolgálatot igen halásan elvégzi.

De árad ebből haszon az iskolára is.

Az iskolás a nagy szünetekben a használt olvasókönyvet már nem szívesen forgatja, mert nem hat rá az ujság ingerével; de a történetcskének olvasásának nagy barátja. Ez által lesznek jó olvasókká még a gyengék is. És nemesből gondolkozásuk s vallásos lelkületű szorgalmas, iparkodó. Istent, hazát szerető polgárokká nevelődnek.

Ezen népiratkák megkedveltetik vele az otthont, elvonják őt a kocszmától és megtanulja szeretni ezt a drága földet, mit nem fog olyan könnyen elhagyni. Megóvja őket az erkölcsi botlásoktól s a mi fő, művelik a hatalmas magyar zengzetes nyelvérzéküket s önként a tiszta, helyes kiejtésű beszédre oktatnak mulatva.

Tehát a vallás-erkölcsös, hazafias szellemű nevelés szolgálatában állanak, ép azért pártolásuk vallási és hazafias kötelesség.

Panaszkodunk, hogy az erkölcsök lazulnak, a hitélet gyengül s ezzel együtt e drága haza földje iránti szeretet is alászáll.

Keressük az eszközöket e bajok orvoslására, ime, itt van egy, mely kevés áldozattal megteszi áldásos munkáját ott, hol a pap és tanító mindig nem lehet jelen, a családi otthonban.

A Szent-István-Társulat, mely a vallás-erkölcsös és hazafias szellemű nevelés előbbre vitelére oly sok áldozatot hozott, rég kiérdemelte azon jóakaratot, melylyel a nagyméltóságú püspöki kar részéről találkozniia kell, hogy ezen eszmét az egész vonalon keresztül vihesse.

Midőn ez ügyben az engedélyért kérelemmel fordul a nagyméltóságú püspöki kar elé, ugyanakkor Magyarország katolikus tanítói kara is szívvel és lélekkel áll a kérvényező mellé, mert minél többet tesz az egyház és a társadalom a nép művelődésének előmozdítására, annál könnyebbé teszik a tanító nehéz munkáját.

Engedtessek meg reménylenem azt, hogy már a jövő év összes iskolai vizsgáin ott lesznek a népiratka-ajándékok, mely eljárásból egyházra és hazára csak áldás fakadhat.

Szokoly István.

KULFÖLDI TANUGY.

Angol közoktatási reform. Ez a reform évek óta vajudik, de végre közeledik a megvalósulásához. A parlament legutóbb fogadta el második olvasásban a törvényjavaslatot; csaknem bizonyos, hogy harmadik olvasásban is megszavazzák s így törvény lesz belőle. 1870 óta, mint többször megírtuk, az angol közoktatás, a mikor a törvényhozás először foglalkozott vele, nem ment reformon keresztül, csak kisebb jelentőségű változtatásokat tettek rajta. A belügyminiszterium kebelében alapítottak külön közoktatási osztályt, a melynek vezetője a parlamentben képviseli a maga resszortját. Az 1870. évi törvény azonban nem igen kedvezett a katolikusoknak s megalapította a felekezetenlküli iskolát. Akkor mondotta az elhalt nagynevű *Manning*, westminsteri bíboros-érek: «Ha az angol katolikusok annyi agilitást tudtak volna kifejtteni az iskolatörvény tárgyalásakor, mint az ugyanottani zsidók, több állami kedvezmény, esetleg szubvenzióhoz jutnak, mint a mennyit elértek». S az ilyen angol állami segítségnek nem az az értelme, a milyen nálunk: az

iskola szabadságának, szelleme irányának az semmiben sem derogál. Ezt a mulasztást azonban helyrehozza az 1902-iki törvény, a melyről körülbelül el lehet mondani, hogy különösen elemi iskolánál kedvez a hitvallásos iskolának s némileg háttérbe szorítják a felekezetenkívüli. Ezúttal tehát úgy anglikánok, mint katolikusok becsületesen harcoltak az iskolájukért. A felekezetenkívüli iskola barátjai például szemére vetették az anglikán egyháznak, hogy hatalmi érdekből küzd a felekezeti iskola mellett. Canterbury-i érsekiük megfelelt ezekre a vádakra. Elmondotta, hogy (mert ezzel is vádolták) egyháznak nem az a célja, hogy prozelitákat fogdosson; de kötelessége, hogy a tanügyi bill iránt érdeklődjen; mert nemcsak a hitoktatás szükségét kell védelmeznie, hanem az iskolának vallásos szellemét is; a hitoktatást pedig nem bízhatja felekezetenkívüli iskolák olyan tanítóira, a kik maguk sem hisznek; mert hát hogyan taníthatnának ilyenek vallást? A törvényjavaslat különben elég súlyos terheket ró a felekezetre. Kötelességüké teszi, hogy az iskolának telket szerezzenek, arra épületet emeljenek, azt mindenkoron föntartsák; de a tanítók fizetéséről és egyéb költségekről maga az állam vagy a grófság, illetőleg a tartomány gondoskodik; s ezért az egyházi hatóság ellenőrzése, valamint kinevezési joga a legkisebb esorbát sem szenved. A felügyeletet továbbra is nagyon szerény mértékben az állam s kiterjedtebb mértékben a helyi iskolaszékszerű testületek fogják gyakorolni, a melyekbe nők is lesznek választhatók, mint eddig. Ezzel annak az anomáliának szakad vége, hogy felekezetenkívüli iskolaszékek hitvallásos iskolák fölött gyakoroljanak ellenőrzést és felügyeletet. Az angol katolikus püspökök is behatóan foglalkoztak az új törvényjavaslattal s kijelentették, hogy adott viszonyok között kielégíti őket, belenyugosznak, a mi annak jele, hogy a reformnál a katolikusoknak elérhető óhajta is teljesült, s hogy népiskolákat nem látják veszélyeztetve sem az állam, sem a felekezetenkívüli részéről. A közóhajta világszerte a hitvallásos iskola felé fordult s ezen üdvös áramlat elől Anglia sem zárkozhatott el; vezetőférfiai nem fanatikusok, mint a francziák vagy olaszok, a kik vallásellenes igába vannak fogva.

Angol tanítók fizetése. Az angol tanítók nemzeti egyesülete minden husvétkor Londonban szokta közgyűlését megtartani. A közgyűlés már évek óta az új tanügyi reform jegyében áll, mindig ezt hozzák szóba, ezt sürgetik, s állanak elő rávonatközö javaslatokkal. A reform azonban sokáig várat magára. A dél-afrikai káború időt és pénzt egyaránt óriási mértékben vesz igénybe, a közoktatás kérdései ilyenkor nagyon is háttérbe szorulnak. A londoni közgyűlésen azonban merült föl egy minket is érdeklő mozzanat. Ezúttal ugyanis az angol tanítók fizetésével is behatóan foglalkoztak. A legbizhatóbb statisztikai adatokat állították össze, a melyek-

ből középszám gyanánt ez az eredmény áll elő: Az angol tanító heti átlagos fizetése 40 shilling, azaz 24 forint, a tanítónőé 30, azaz 18 forint. A tanítónő díjazása tehát átlag kisebb Angliában is; de azt a méltánytalanságot ott még sem cselekedték meg, a mit például legutóbb követett el Milanó városa. Ez a jeles város ugyanis tekintettel arra, hogy hallatlan számú tanítónő pályázott a kevés üresedésben levő állásra, a tanítónői fizetéseket egyszerűen felényire redukálta, a mi példátlanul igazságtalan eljárás. Ne nézzük azonban valami magasnak az angol tanítók fizetését. Ott az élet is jelentékenyen drágább, mint nálunk, sőt drágulni fog az új behozatali vámok folytán. Továbbá Angliában jelentékeny számban vannak nagy városok, tekintélyes felekezetek, a melyek a tanítókat jól fizetik, s az a hétszám tulajdonképen nem a fizetés minimumát, hanem átlagát jelentik. Lesz tehát nagyon sok angol tanító és tanítónő, a kiknek a fizetése jóval alatta marad annak a hétszámnak. Végre még azt a kérdést is föl lehetne vetni, hogy miért éppen hétszámra, s nem évszámra állapították meg azt a fizetési átlagot. Lehet, hogy a dolog csak valami statisztikai különlegesség, mert nem tétélezhető föl, hogy a londoni közgyűlés a tanítókat olyan munkásoknak nézi, a kik hetibérben részesülnek. Inkább azt czélozta vele, hogy csak a legszükségesebb élelmi czikkek áraival hasonlította össze azt az átlagot, a melyeken kívül pedig tudvalevőleg még más nélkülözhetetlen kiadások is állanak fönn; s az előbbi alapon azután következtelte a közgyűlés a tanítói fizetések emelését a bekövetkező tanügyi reform alkalmával. A tanító világszerte mostohagyermek, a dúsgazdag Angliában is.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Pályázat az érseki tanítóképző-intézetbe. A kaolocai róm. kath. érseki tanítóképző-intézetben az 1902/3 iskolai évre az I. osztályba való fölvételért folyamodhatnak oly éptestű, 14 évet meghaladott, de a 18 évet el nem ért növendékek, a kik a tanítói pályára hajlamot és képességet éreznek magukban s kik a hit-erkölcstanban, magyar nyelvben, számtanban, földrajzban és történelemben legalább annyi jártassággal bírnak, mennyit a felső népiskolában, a polgári iskola vagy középtanodák négy alsó osztályában tanítanak s kiknek jó zenehallásuk van. Erről a növendékek iskolai bizonyítványt mutatnak föl, vagy kivételes főtanhatósági engedéllyel fölvételi vizsgálat alá vettettek. A fölvételért benyújtott folyamodványok — melyekben az illetők segélyt is kérhetnek — hozzá- czímezve, a képzőintézet igazgatóságához adandók be legkésőbb f. é. június hó 15-ig s hozzá a következő bizonyítványok melléklendők: 1. Keresztlevél. 2. Iskolai bizonyítvány ez előző tanévről és időszaki értesítő valamint látogatási bizonyítvány a jelen tanévről. 3. Orvosi bizonyítvány arról, hogy az illető egészséges és tanítói pályára alkalmatlan. A bizonyítványban külön megjelendő, hogy folyamodó trachomában nem szenved. 4. Hiteles községi bizonyítvány a szülők vagyoni állapotáról, foglalkozásáról és a családtagok számáról. 5. Erkölcsi bizonyítvány az illetékes lelkészi hivatalától. 6. Június hó 30-án beküldendő a tanév végéről szóló iskolai bizonyítvány. A fölvételi vizsgálat f. évi július hó 2-án tartatik meg, mely napon azok, kik erről értesítve lesznek,

d. e.
meg-
vétel
és a
ges é
tét.
P
zetb
veen
ban
mind
gálat
bizon
szám
és sz
tálya
hetne
gári l
sikere
vizsg
keres
által
relt k
Kalo

Sz
ügyi
hatás
natko
86,24
hogy
s az e
helye
egyés
ülése
állapo
ság a
ritkáb
mány,
fogná
zsi bba
séggel
tos a
az tud
köröke
munká
tralizá
tenni a
ügy m
vezére
ket s r
az egy
megvit
olvasá
bírálat
bizotts
választ
dőben
mával
nyozzé
kézikör
zenek
olykor
pedagó
tudomá

d. e. 8 óraker a kalocsai tanítóképző intézetben pontosan megjelenni tartoznak. A rendes bizonyítvány vagy fölvételi vizsgálat alapján fölvett növendékek a fölvételről és a nyert segélyről f. é. július hó végéig nyerne végleges értesítést. A jövő tanév szeptember 1-én veszi kezdetét. Kalocsa, 1902 május 12.

Pályázat az érseki elemi tanítónőképző-intézetbe. A kalocsai érseki tanítónőképző-intézetbe fölvendő növendékek vizsgálata f. évi július hó első napjaiban Kalocsán fog megtartatni. A vizsgálat napjai iránt minden folyamodó külön fog értesített. A fölvételi vizsgálaton minden jelentkező személyesen tartozik az évvégi bizonyítványával megjelenni és a vallástan, magyar nyelv, számtan, hazai történelem és földrajz tantárgyairól írás-és szóbelileg vizsgát tenni. Megjegyzem, hogy az I. osztályra csak oly ép testű és egészséges pályázók jelentkezhetnek, kik életkoruk 14. évét már betöltötték és a polgári leányiskola 4-ik, vagy a felső népiskola 2-ik osztályát sikeresen befejezték. Ösztöndíjsegélyért, mely a fölvételi vizsga után osztatik ki, folyamodni óhajtok ebbeli keresztlevéllal, az első félévi iskolai, orvosi és a lelkes által is láttaozott szegénységi bizonyítvánnyal fölszerelt kérvényeket június hó 15-ig terjeszszék be hozzám. Kalocsa, 1902 május 10.

EGYESÜLETI ÉLET.

Szives tudomásul. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr ö nagyméltósága saját hatáskörében az állami tanítóegyesületekre vonatkozólag mult évi december hó 17-én kelt 86.241. számú körendeletében úgy intézkedett, hogy közgyűlések ezután ritkábban tartassanak s az egyesületi működés súlypontja a járaskörökbe helyeztessék át. A szatmár-ugocsamegyei tanítóegyesület választmánya is április hó 25-én tartott üléseben komoly megfontolás után azon megállapodásra jutott, hogy követi az állami tanítóság által nyújtott példát s közgyűlést ezután ritkábban fog tartani. Nagyon sajnálná a választmány, ha egyletünk tagjai ezen határozatot úgy fognák föl, hogy az későbbi következményeiben zsbasztól fog hatni az egyleti életre. Épen-séggel nem. Mert a fönti határozattal kapcsolatos a választmánynak egy más megállapodása is, az tudniillik, hogy föleleszti az esperességi tanító köröket s a hol azok élnek, ott őket fokozott munkásságra serkenti. Egyesületünk ezen decentralizációja pezsgőbbé és általánosabbá fogja tenni az egyes tagok működését. A választmány, úgy mint eddig volt, ezután is az egyesületi élet vezére és irányítója marad. Kitzüzi a pályatételeket s megbírálja a beérkezett dolgozatokat; közli az egyes körökkel azon eszméket, melyeknek megvitátását vagy kifejtését óhajtja a köri fölvételek keretében. A beküldött pályamunkák bírálat alatt vannak; ezek megoldását a központi bizottság a közelben teljesíteni fogja. Óhajtja a választmány, hogy köri gyűlések minden esztendőben tartassanak egyszer a papi coronák alkalmával; a gyűlések tárgysorozatából sohase hiányozzék egy-egy pedagógiai értekezés, népiskolai kézikönyv, avagy taneszköz ismertetése. Igyekezzenek az esperességi körök előadókul olykor-olykor kiváló szakférfiakat megnyerni, kik a pedagógia újabb előhaladásával, egyik-másik tudományág újabb vívmányaival ismertetnék

meg a köröket. Szóval az esperességi körökben legyen a tanítóegyesületi élet kohója. A választmánynak gondja lesz arra, hogy az alapszabályok ilyen irányban módosittassanak. — Szatmárt. 1902 április 25-én. Kiváló tisztelettel a Szatmár-ugocsamegyei Tanítóegyesület választmánya.

Meghívó. A Pápa esp. ker. róm. kath. tanító-egyesület tavaszi közgyűlését június 5-én Marezaltón tartja, melyre a kör tagjai, nemkülönbén a kör alapító pártolói és a gyűlés iránt érdeklő tanügybarátokat alulírt elnökség tisztelettel meghívja. Tárgysorozat: 1. A 9 órai szentmise után a gyűlés megnyitása. 2. Jegyzőkönyvek fölolvása. 3. A körbe érkezett új tagok fölvétele és a körből távoztak törlése. 4. Gyakorlati előadások: Zajonc Gusztáv nagy-teveli kántortanító: a levélírás tanításáról, Kugler Lajos ugodi oszt. tanító a tizedestörtek szorzásáról, Nagy Dénes dóbróntei kántortanító mult gyűlésről elmaradt fölolvása. Előadások után bírálatok. 5. Az egylet vagy-onáról a számvizsgáló bizottságnak jelentése. 6. Az elnök által némi házszabályok előterjesztése. 7. A törzsvagyon hátralékainak mikéni beszédese. 8. Indítványok s jelentések tétele. 9. Jövő őszi gyűlés helyének kijelölése. 10. Tagsági díjak és egyéb tartozások lefizetése. Ugod, 1902 május 10-én. *Haydu Lajos* egyt. elnök.

Meghívó. A «Sopronvidéki róm. kath. Néptanító-egyesület szentmártoni espereskerületi köre» f. évi június hó 10-én délelőtt 9 óraker *Bönyán*, a róm. kath. iskola helyiségében tartja tavaszi közgyűlését, melyre a főtiszt. plébános és tanító urakat és tanügybarátokat van szere-nensem tisztelettel meghívni. Tárgysorozat: 1. Kilenc óraker «Veni Sancte» és szentmise. 2. Elnöki megnyitó-beszéd. 3. A tisztkar megválasztása. 4. Jánisch János kóhalmi róm. kath. tanítónak gyakorlati tanítása «egy számjeggyel való osztás» a III. osztályban. 5. A mult évi Dörfölben tartott gyűlés jegyzőkönyvének fölolvása és hitelesítése. 6. Főtisztelendő Mersich Márton kóhalmi plébános ur értekezésének fölolvása «A tanító hogyan szoktatja rendre és fegyelemre a gyermekeket a pedagógiai elvek szerint». 7. «Mikor kezdet imára kulesolod, jusson eszedbe a haza», értekezik Oszoly Jolán sopron-ujlaki tanítónő. 8. Gramma Döme kir. tanfelügyelő «A magyar nyelv tanítása másajkú népiskolában» című könyv ismertetése. Előadja ifj. Höttinger János kaboldi tanító. 9. A jövő gyűlés helye s idejének megállapítása és az ott tartandó értekezések és gyakorlati tanításoknak előjegyzése. 9. Esetleges indítványok. Sopron-Szentmárton, 1902 évi május hó 15-én. *Fennesz János* elnök. ifj. *Höttinger János* jegyző.

IRODALOM.

Jutalomkönyvek. A bérmalás alkalmával a bérmaszülő, a vizsgálatok végeztével az iskola illetékes hatósága rendszeren jutalomkönyvvel kedveskedik a gyermeknek, a tanulónak; azért idő-szerűnek tartjuk, hogy fölhívjuk kartársaink szives figyelmét a Szent-István-Társulatnak a keresztény ifjúság számára nagy gonddal meg-szerkesztett ifjúsági könyvkiadványaira. Lapunk megfelelő helyén olvasható, hogy az elmúlt évben is mily értékes könyvekkel gazdagította a Társu-lat ifjúsági irodalmunkat s a már korábban megjelentekről pedig teljes jegyzékkel szolgál a Szent-István-Társulat **könyvkiadóhivatala**, *Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.* A meg-rendelések is ide intézendők.

VEGYESEK.

Kitüntetett főtanfegyűelő. A magyar kath. tanító-ság körében általános örömet keltett a hivatalos lapnak azon közlése, hogy a király ö felsége Katinszky Gyula egri

kanonoknak a tanügy terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a Szent-Istvánról nevezett egervári ezimze-es prépostságot adományozta. Őszinte érzelmeikkel lelkesen üdvözölköznek a prépost főtanfelügyelő urat.

Halalozások. A keresztény szellemű nemzeti nőnevelésnek ismét gyásza van. Gyulányi Jozefa Natália irgalmas testvér, a paulai szent Vinczéről nevezett szatmári irgalmas testvérek lévai fiókházának főnöknője negyven-nyolcz éves korában meghalt Léván. Az ö. v. f. n. — Rivészy János 40 évi működés után nyugdíjazott, Szegzárd belvárosi tanító, életének 72-ik évében a halotti szentségeknek ajátos fölvétele után május 13-án az Urban elhunyt. A boldogultat nyolcz gyermeke, kik közül kettő kántortanító, gyászolja. Béke legyen hamvai fölött!

A kath. iskola védelme. Nagy Antal várkonyi esperstpébános az ózdi római katolikus iskolára 200, egy névtelen 191 koronát adományozott, miért az iskolaszék hálas köszönetét tolmácsolja ez uton is.

Fölhívás a katolikus könyvjegyzek ügyében. Hogy a készülő katolikus könyvjegyzek minél teljesebb legyen, a könyvjegyzeket készítő bizottság nevében még egyszer fölkérem a katolikus könyvkiadókat, különösen a magánkiadó urakat, hogy kiadásukban megjelent és még kapható műveik pontos jegyzékét legkésőbb június hó 10-ig hozzám beküldeni sziveskedjenek. Mihályi Ákos dr., Budapest, VIII., Zerge-utca 6.

A szaktanítás. A főváros két év előtt az elemi iskolai szaktanítással próbált szerencsét. A szaktanítás behozásával akarta redukálni az iskolai kiadásokat. Több iskolában meg is próbalkoztak az új renddel, de nem igen sikerült. A hivatalos tanítótisztület pedagógiai szempontból tárgyalta a dolgot s megszavaztatta a főváros valamennyi tanítóját. A testület ezernégyezer tagja közül csak kettő szavazott a szaktanítás mellett, a többi ellene. A tanítótisztület erre elhatározta, hogy memorandumban kéri meg a fővárost, hogy a szaktanítást mellőzze.

Szerkesztői üzenetek.

N. J. 1. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz. 2. Csatolja hiteles másolatban keresztlevelét és oklevelét és eredeti példányban díjlevelét. 3. Rendes behívót kap, hogy mikor, azt a katonai térparancsnokság mondhatja meg. — B. A működési bizonyítványt a pléb. igazgató mint iskolaszéki elnök állítja ki a püspöki rendszabályok értelmében. — H. F. Közölni fogjuk. — Sz. J. Levél ment. — V. K. Beérkezett. — B. V. Várjuk a kilátásba helyezett választ. Több levélre a jövő számban felelünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Imely (Komáromm.) róm. kath. kántortanítói állás betöltendő. Fizetése: a községtől 57 frt 96 kr, vallás alaptól 11 frt 10 kr, minden zsellértől 12 kr, 25 hold 301 ööl szántóföld, melyből 1 hold rét. A kegyúrtól 2 hold 1128 ööl föld. A hívektől hirtok után szedve 18 pm. rozs és 80 kévé nád. A községtől 3 pm. rozs és 4 öl kemény tűzifa. Munkaváltás 90 frt, stóla: 10 frt, fizeti az állami adót 61 frt 4 kr, utadó 5 frt 20 kr, törvényhatósági 4 frt 70 kr, egyenérték 15 frt. Vízszabályozási költségek per alatt, de ha a hitközség marasztaltatik is el, akkor is viseli azt — 37 frt 77 kr. A választás napja *junius 1. Az iskolaszék*, Imely, 1902 május 19. Baeszkady Agoston plébános, iskolaszéki elnök. 133 1-1

Kassai egyházmegye.

Zemplén vármegyei hrubói, nagydomásai és turányi róm. kath. magyar-tót kántortanítói, nemkülönben a **nagybrezsnyczei** tisztán tanítói állomások betöltendő. Javadalmazás: a) *Hrubón*, fél telek szántóföld, erdő, legelő, mintegy 22 igás és 74 kézi napszám, 10 köből rozs, 10 köből zab, 24-30 kor. stóla és tandij czimén 244 korona és fafuvar. b) *Nagy-Domásán*: szántóföldből haszon, tűzifa, párbér és stóla értéke 248 korona, tandij 190 kor., államszegély 252 korona. c) *Turányban*: négy hold szántó-

föld, legelő, párbér értéke 70 kor., tandij 80 korona, államszegély 412 korona, egyéb forrásokból 37 korona. d) *Nagy-Brezsnyczén* — mire okl. tanítónők is pályázhatnak — kap: tandij czimén 200 korona, államszegély 366 kor., 30 fuvar tűzifa értéke 24 kor. és 3 hold szántóföld haszonbérére 40 kor. Kérvények fönti állomásokra *junius 16-ig* a sztropkói kerületi m.-esperességhez Varannóra küldendő, hol folyamodók előzőleg fölvilágosítást is nyerhetnek. 136 1-1

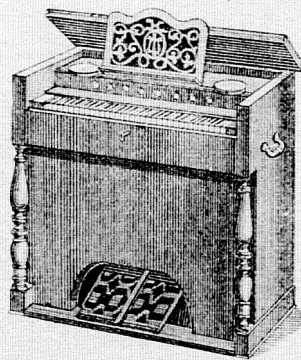
Pécsi egyházmegye.

A babarcsi (Baranyam) plébániához tartozó **Kis-Nyárad** fiókközségben a kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése tisztességes lakáson és melléképületeken kívül az uradalomtól és községtől készpénzben, fában, terményekben és földekben 1061-18 K díjvelé szert. Tannyelv magyar-német. Pályázati határidő *junius 5.* Enekpróba szükséges. Fölszerelt kérvények Babarczra a *plébániahivatalhoz* intézendők. 137 1-1

Alapított 1827-ben.

Neusser K. orgona- és harmoniumgyára

Neutitschein, Morvaország.

~~~~~

A legjobb rendszerű pneumatikus kup-szekerények.

Szolid kivitel, mérsékelt árak.

Kitűnő bizonyítványok.

~~~~~
103 8-10

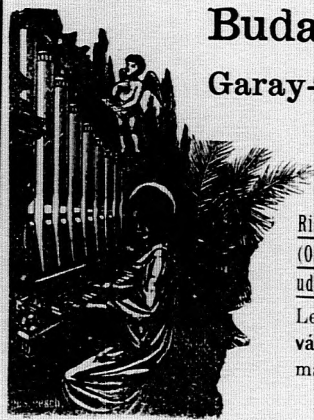
GÉPEKKEL BERENDEZETT

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET.

175 1-52

Rieger Testvérek

Budapest,
Garay-utca 48. sz.

Rieger Testvérek Jägerdorff (Osztr.-Szilézia) cs. és kir. udv. orgonagyáranak fiokja. Legolcsóbb árakon kiváló légnyomású (pneumatik) orgonákat szállítanak.

Stephanum nyomása Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a.